

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

2019-03-14
1 (19)
Dnr-2018:6386

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Gunnestorpsskolan F-6 i Göteborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Gunnestorpsskolan F-6 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Utbildningen i förskoleklass ingår inte i granskningen. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Gunnestorpsskolan F-6 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att det på skolan utvecklas ett strategiskt jämställdhetsarbete som även innefattar verksamheten vid Stora Holm. I detta ingår att rektorn i arbetet med att följa upp skolenhetens resultat också sätter fokus på eventuella skillnader mellan flickors och pojkars resultat och ser till att dessa i så fall analyseras.

Undervisning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna på Gunnestorpsskolan behöver utveckla arbetet med att anpassa undervisningen så att den stimulerar och utmanar alla elever att utvecklas så långt det är möjligt enligt sina egna behov och förutsättningar. I det arbetet ingår även att eleverna får möjlighet till reflektion över sitt eget lärande och möjligheten till inflytande över undervisningens planering och innehåll samt utvärdering av undervisningen i samtliga ämnen.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen har under granskningen av skolenheten identifierat sådana allvarliga brister som gör att det inte går att bedöma i vilken utsträckning verksamheten uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom ramen för den regelbundna kvalitetsgranskningen. Skolinspektionen har därför initierat en riktad tillsyn (dnr 2018:9164) inom vilken beslut har att fattas gällande de brister som framkommit.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver säkerställa att alla lärarna för en gemensam diskussion om och analyserar bedömningen av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 november 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6386) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9, 10 och 34 §§, 4 kap 4-7 §§ skollagen

Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37), Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar.

Skälen för bedömningen är att rektorn genomför en systematisk uppföljning av skolenhetens arbete som beskriver elevernas studieresultat, analys av resultat och beslut om vidtagna åtgärder. Granskningen visar emellertid att skolan saknar ett av rektor lett och styrt strategiskt arbete för att främja jämställdhet. Vidare framgår i granskningen att rektorn i rollen som pedagogisk ledare för skolan inte leder lärarnas lärande och utvecklingsarbetet av undervisningen i tillräcklig omfattning.

Uppföljning och analys

Av granskningen framgår att rektorn följer upp skolenhetens värdegrundsarbete och kunskapsresultat samt efter analys fattar beslut om utvecklingsåtgärder vid skolenheten. Av det inskickade dokumentet Kvalitetsuppföljning 2018 Gunnestorpsskolan år F-6 som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen framgår det att rektorn följer upp andelen elever som uppnår kunskapskraven i alla ämnen på skolenheten. Rektorn följer vidare upp avvikelser mellan nationella prov och betyg för eleverna. Enligt vad som framgår i kvalitetsuppföljningsdokumentet har rektorn fattat beslut om förbättringsåtgärder utifrån elevernas resultat. Rektorn har bland annat beslutat att genomföra en kompetenshöjningsinsats för alla lärare kring läsning med syfte att höja elevernas kunskapsresultat i alla ämnen. Rektorn har efter analys även fattat beslut om att fortsätta lärarnas kompetensutveckling inom bedömning för lärande (BFL) och kooperativt lärande med syfte att öka elevernas delaktighet och förståelse för att påverka sin egen utveckling och sitt eget lärande. Det framgår vidare i kvalitetsuppföljningsdokumentet att rektorn följer upp värdegrundsarbetet genom elevenkäter och skolans likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling. Rektorn har beslutat om genomförande av flera åtgärder med syfte att förbättra tryggheten och studieron på skolan, bland annat genom BFL och lärarnas kompetenshöjning inom lågaffektivt bemötande.

Jämställdhetsarbete

Av granskningen framgår att skolenheten saknar ett strategiskt jämställdhetsarbete som leds av rektorn. Rektorn uppger i intervju att ingen person på skolan har ansvaret för jämställdhetsarbetet. Det finns vidare enligt rektorn inget reflekterande arbete kring jämställdhet som hen initierat, vilket även lärare bekräftar. Lärare uppger att de arbetar med jämställdhet och jämlikhet till viss del i undervisningen. I skolans trygghetsgrupp har ett arbete för att skapa en samsyn kring språkbruket inletts men det arbetet är inte färdigt. Lärarna uppger vidare att de inte i lärargruppen har reflekterat tillsammans om exempelvis hur de ska bemöta elever – pojkar, flickor och elever med olika stödbehov. Lärare som undervisar eleverna i årskurs 6 vid de tillfälliga lokalerna på Stora Holm uppger att de inte är delaktiga i något jämställdhetsarbete på Gunnestorpsskolan och uppger att de inte heller har något samarbete med skolledningen på Gunnestorpsskolan och får av den anledningen ingen del av det arbetet som görs på Gunnestorpsskolan.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn inte fullt ut leder och organiserar de pedagogiska arbetet utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn har inte skapat tillräckliga förutsättningar för lärarna att samverka utan lämnar åt dem att själva skapa tid för samverkan när de har behov av det. Inte heller följer rektorn upp det faktiska arbetet som bedrivs av personalen på skolenheten. Det framgår av intervjuer med lärarna att de ges "stor frihet under ansvar" och att rektorn förlitar sig på att de löser uppkomna utmaningar. Enligt lärarna låter rektorn dem på egen hand skapa tid för samverkan när de har behov av det och följer inte heller upp om de faktiskt gör det. Det framgår vidare av intervjuer med lärare på Gunnestorpsskolan att rektorn inte heller skapar förutsättningar för samverkan mellan dem och de lärare som undervisar skolans elever på Stora Holm. De uppger att det inte sker några ämnesspecifika kunskapsöverlämningar för varje elev, inför start på Stora Holm, där det framgår vad eleven kan i ett ämne utan det framgår om eleven har stödbehov eller ej. Av den anledningen får lärarna utgå ifrån att eleverna som kommer till undervisningen vid Stora Holm är som "tomma blad" och så får läraren själv checka av vilka kunskaper eleverna har med sig sedan tidigare. Rektorn beskriver däremot i intervju att hens ledarskap som rektor handlar om att skapa förutsättningar, att ha kontroll, skapa struktur på möten, att leda kvalitetsarbetet, delegera roller samt styra vem som gör vad på skolenheten. Rektorn tillägger att det i ledarskapet även ingår att skapa relationer och se hur verksamheten ser ut och se efter strukturen. Rektorn uppger att det finns förutsättningar för lärare att samverka med varandra på olika sätt. Rektorn har lagt in tid för lärarna att träffas årskursvis tillsammans med rektorn en

gång i veckan utöver arbetsplatsträffar och elevhälsomöten. Rektorn uppger vidare att hen träffar förstelärarna vid möte en gång i veckan.

Därutöver framgår det av intervjuer att rektorn inte ser till att obehöriga eller nyanställda lärare får en planerad och noga övervägd introduktion. Rektorn uppger i intervju att rutinen är att alla nyanställda lärare skall ha en mentor på skolan och att hen inför varje nytt läsår tar fram en lista på vem i personalen som har vilket ansvar. Det åligger sedan läraren att formulera vilket uppdrag den har som mentor och hur arbetet ska gå till, berättar rektorn. Rektorn kan sedan följa upp och se om läraren förstått vad det innebär att vara mentor för en nyanställd lärare. Lärare uppger i intervju att nyanställda lärare tas om hand av rektorn på skolan men att det saknas en beskrivning för hur detta introduktionsarbete ska gå till. Rektorn har inte heller avsatt tid för när en nyanställd lärare ska träffa sin mentor/handledare utan det sker endast i mån av tid uppger lärarna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att det på skolan utvecklas ett strategiskt jämställdhetsarbete som även innefattar verksamheten vid Stora Holm. I detta ingår att rektorn i arbetet med att följa upp skolenhetens resultat också sätter fokus på eventuella skillnader mellan flickors och pojkars resultat och ser till att dessa i så fall analyseras.

Av läroplanen framgår att jämställdhet mellan kvinnor och män är ett grundläggande värde som skolan ska gestalta och förmedla. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att olika ämnesövergripande områden, såsom jämställdhet, integreras i undervisningen i olika ämnen. Av läroplanen framgår vidare att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande och utveckling. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt

prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹

Vid Gunnestorpsskolan saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete. Jämställdhetsfrågor ingår inte som en självklar del i rektorns styrning och ledning och syns därför inte heller i det systematiska kvalitetsarbetet. Därmed blir jämställdhetsarbetet inte tillräckligt strategiskt och genomsyrar inte undervisningen på hela skolenheten. Rektorn behöver därmed se till att detta arbete utvecklas på skolenheten för att säkerställa att det bedrivs ett sådant jämställdhetsarbete som främjar alla elevers rättigheter oavsett könstillhörighet.

Ett sätt att påbörja ett strategiskt jämställdhetsarbete kan exempelvis vara att rektorn på medarbetarsamtal med lärarna följer upp utbildningens arbetsformer och organisering för att säkerställa att ingen elev missgynnas på grund av könstillhörighet. Ett annat sätt kan vara att rektorn utformar gemensamma strategier på skolan för hur jämställdhet kan tas upp i undervisningen. Rektorn behöver försäkra sig om att varje lärare och all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar lärarnas undervisning och arbete. Det kan rektorn göra genom att följa upp att moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll, som handlar om jämställdhet, tas tillvara och att denna undervisning bedrivs på ett sådant sätt att eleverna stimuleras att omfatta dessa värden. Vidare behöver rektorn systematiskt och löpande följa upp och analysera skolans resultat på ett sådant sätt att könsmönster uppmärksammas. Det kan handla om att analysera anmälningar av kränkande behandling eller könsmönster som synliggörs genom elevhälsans arbete.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner med kunskapskrav.

¹ Förordning om läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 11, SKOLFS 2010:37, 1 Skolans värdegrund och uppdrag och 2.8 Rektors ansvar.

Skälen till bedömningen är att granskningen visar att undervisningen inte är tillräckligt strukturerad efter läroplanens mål eftersom lärarna endast vid enstaka tillfällen pratar om målen och syftet med undervisningen med eleverna. Granskningen visar också att anpassning av undervisningens innehåll till elevgruppens behov endast sker i enstaka ämnen och att i synnerhet elever som har lätt för att lära inte får den individanpassning som de har rätt till för att kunna utvecklas så långt som möjligt. Vidare framgår det att lärarna inte gör eleverna delaktiga i undervisningen genom att låta dem vara med i planering av innehåll och utvärdering av undervisningen i alla ämnen utan endast ger dem den möjligheten vid enstaka tillfällen och att elevinflytandet ofta begränsas till inflytande över undervisningens arbetssätt.

Strukturerad undervisning

Granskningen visar att undervisningen inte är strukturerad så att det alltid är tydligt för eleverna vad som är syftet med undervisningen eller vilka målen med undervisningen är. Av intervjuer med elever framgår att vissa elever endast får reda på vilka målen är i samband med utvecklingssamtal medan andra elever får reda på målen i vissa, men inte alla, ämnen och endast vid några tillfällen varje läsår. Att det varierar i vilken omfattning lärarna klargör mål och syfte med undervisningen framgår även av Skolinspektionens lektionsobservationer som visar att det på merparten av de besökta lektionerna inte på ett tydligt sätt redogörs för lektionens mål eller syfte. Av intervjuer med lärarna framgår att lärarna i en av årskurserna har skapat en samsyn då det gäller hur de i undervisningen pratar om målen.

Emellertid upplever elever i samtliga årskurser att lärarna endast vid enstaka tillfällen kopplar undervisningen på en lektion till målen och förklarar syftet med ett specifikt moment eller en specifik uppgift. Enligt lärarna är det svårt att prata med eleverna om målen för undervisningen av flera olika skäl. De uppger att de både från elever och vårdnadshavare fått veta att det kan skapa stress hos eleverna att prata om vad eleverna ska kunna. Lärarna menar också att det är en utmaning för dem att tydliggöra målen och innehållet i ämnesplaner för eleverna eftersom alla elever inte är mogna för att ta emot det.

Anpassning av undervisningens innehåll och arbetssätt

Granskningen visar att undervisningens innehåll och arbetssätt endast i ett fåtal ämnen anpassas efter elevernas behov. Av intervjuer med lärare framgår att det finns vissa lärare som försöker anpassa undervisningsnivån genom antingen svårare uppgifter eller uppgifter som kan göras lättare för eleverna. Lärarna uppger även att det finns de som försöker utforma uppgifter så att de tillåter eleven att välja sin nivå.

Därtill framgår av intervjuer att alla elever oftast får börja med samma uppgift i alla ämnen vilket även bekräftas av de observationer som Skolinspektionen gjort där samtliga besökta lektioner inleds med att alla elever gör samma uppgift på samma nivå. Enligt lärarna ser planeringen ut så och det är först när en elev har gjort färdigt den inledande gemensamma uppgiften som eleven kan få en annan uppgift på en annan nivå. Enligt eleverna kan det dock vara så att man istället för att få en annan uppgift om man är klar ombeds att invänta övriga elever och den gemensamma genomgången. Det är enligt eleverna främst i något ämne som de får extra uppgifter om det är för lätt och främst de eleverna som behöver mer stöd som får anpassade uppgifter. Det är heller inte alltid så att de extra uppgifterna är på en svårare nivå eller hör till ämnet, enligt eleverna, utan det kan vara uppgifter som handlar om att färglägga något eller att göra ett korsord även om det är matematik man arbetar med. Att undervisningen inte alltid anpassas efter elevernas individuella behov och förutsättningar framgår även av intervju med elevhälsan som uppger att lärarna inte har en differentierad undervisning och att anpassningarna sker mer på grupp- än individnivå. Även rektorn tillstyrker att undervisningen skulle kunna anpassas mer än vad den gör i nuläget och menar att inte alla lärare anpassar undervisningen så att de elever som behöver utmaningar får sådana.

Elevinflytande och elevernas reflektion av sitt lärande

Granskningen visar att eleverna ges begränsade möjligheter till att vara delaktiga i undervisningen. Av intervjuer med eleverna framgår att de i några årskurser får vara med och påverka arbetssättet genom att de kan få välja vem de vill samarbeta med eller exempelvis vilken bok de vill läsa i ett ämne. De kan också till viss del få vara med och påverka innehållet i undervisningen enligt lärarna, som uppger att det kan ske vid enstaka tillfällen, i samband med klassråd och utvecklingssamtal. Däremot framgår det av intervjuer att eleverna inte ges inflytande över undervisningens innehåll eller planering i alla ämnen. Eleverna uppger att de endast får påverka undervisningens innehåll vid enstaka tillfällen och att det i övrigt är lärarna som bestämmer över både undervisningens innehåll och arbetssätt. Lärarna ger flera olika skäl till varför eleverna inte ges inflytande över undervisningens planering och innehåll. Enligt lärarna kan eleverna inte ges elevinflytande och påverka undervisningens innehåll och arbetssätt ämnesmässigt eftersom ämnesplanen styr innehållet i undervisningen. Ett annat skäl lärare nämner är att eleverna inte är mogna för elevinflytande ännu. Rektorn är medveten om att det finns stora skillnader i elevernas möjligheter till inflytande i undervisningen och konstaterar att den enskilda läraren och klassens övriga utmaningar avgör om det förekommer elevinflytande eller ej.

Såvitt avser möjligheten för eleverna att vara med och utvärdera undervisningen framgår att den varierar. Några elever uppger att de kan få rösta om sin upplevelse av

studiero på en lektion eller utvärdera undervisningen i slutet av lektionen genom "exit tickets", vilket även bekräftas vid flera av Skolinspektionens lektionsbesök. Andra elever uppger dock att de inte brukar ges någon möjlighet att vara med och utvärdera undervisningen. Lärarna anger flera skäl till varför eleverna inte ges möjligheten till att utvärdera och reflektera kring ett moment eller ämne i undervisningen. Lärarna ger som exempel att det är svårt för eleverna att reflektera över vad de har lärt sig i skolan eftersom eleverna är så "drillade" i att svara på vad som är rätt och fel. Ett annat skäl som lärarna nämner är att det nästan är omöjligt att låta elever reflektera i helklass. Lärarnas förhoppning är att digitaliseringen kommer göra detta arbete enklare eftersom eleverna då kommer kunna uttrycka sig utan att någon annan elev i klassen hör eller ser elevens åsikt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna på Gunnestorpsskolan behöver utveckla arbetet med att anpassa undervisningen så att den stimulerar och utmanar alla elever att utvecklas så långt det är möjligt enligt sina egna behov och förutsättningar. I det arbetet ingår även att eleverna får möjlighet till reflektion över sitt eget lärande och möjligheten till inflytande över undervisningens planering och innehåll samt utvärdering av undervisningen i samtliga ämnen.

I skollagen står det att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.²

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen vid Gunnestorpsskolan behöver utvecklas så att den i högre utsträckning anpassas efter den enskilde elevens behov och förutsättningar. Detta för att alla elever, även de som har lätt att nå kunskapskraven, ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

² 3 Kap. 3 § skollagen

Skolinspektionens ämnesgranskningar visar att undervisningens svårighetsgrad många gånger läggs på en medelnivå, lika för alla elever. För elever som är extra intresserade och nyfikna kan det innebära att undervisningen inte blir tillräckligt utmanande eftersom de tenderar att få göra mer av samma – skriva mer än de andra i en uppgift eller arbeta med något helt annat när de väntar in att övriga elever i klassen ska bli färdiga.³

När det gäller högpresterande elever har Skolverket bland annat dragit slutsatsen att dessa elever bör få arbeta med att förstå ett avancerat innehåll, med stöd från läraren. Skolverket drar samtidigt också slutsatsen att det inte finns några specifika undervisningsmetoder som är unika för just högpresterande elever. Centralt är att lärarna skapar en flexibel undervisning, där alla elever – oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutvecklings - får arbeta med ett utmanande innehåll på lämplig nivå efter deras förutsättningar.⁴

Uppgifter under lektionerna som stödjer elevernas motivation kan till exempel vara "[...] utmanande, meningsfulla och dynamiska och stödjas av varierad undervisning i ett klassrumsklimat som premierar ansträngningar och där dessutom elever inte blir straffade eller förödmjukade för misstag eller för att de har olika sätt att lära sig, som till exempel att vissa tar tid på sig eller behöver assistans".⁵

Lärarens uppgift är att ta fasta på elevernas erfarenheter, intressen och föreställningar och utmana dessa med hjälp av intresseväckande frågeställningar och uppgifter. Rent konkret handlar det om att som lärare erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan för elever, att extra uppgifter som erbjuds elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande.⁶

I skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta

³ Skolinspektionen (2017) Undervisning i NO-ämnen: Att göra naturvetenskapen synlig och relevant för varje elev, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s. 5.

⁴ Skolverket (2012b) Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen, Rapport 379, Stockholm: Fritzes, s. 51, 54f.

⁵ Håkansson & Sundberg 2012, s. 147.

⁶ Skolinspektionen (2016a) Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s 6.

initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.⁷

I läroplanen står det att undervisningen ska förbereda eleverna att aktivt delta i samhällslivet. Undervisningen ska utveckla deras förmåga att ta personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.⁸ Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.⁹

Granskningen visar att arbetet med att ge eleverna på Gunnestorpsskolan inflytande över undervisningen behöver utvecklas. Dels behöver eleverna i större utsträckning få vara delaktiga och påverka arbetssättet och dels vara mer delaktiga i undervisningens planering och innehåll. Det är inte tillräckligt att de ges sådan möjlighet i enstaka ämnen eller vid enstaka tillfällen.

Skolinspektionen vill framhålla att det, även om undervisningen ska styras av läroplanen, finns utrymme i undervisningen för elevers inflytande. Eleverna ska i relation till sin ålder och mognad ha ett reellt inflytande över undervisningen. Det är därför viktigt att lärarna möjliggör för eleverna att medverka i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll. Det är också viktigt att eleverna får möjlighet att medverka. Det räcker därför inte att läraren själv planerar undervisningen, men visserligen tar hänsyn till elevernas intressen och tidigare erfarenheter så att ett indirekt elevinflytande uppstår. För att inflytandet ska vara reellt behöver eleverna stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av lektioner och ämnen. Givetvis sker detta på olika vis beroende på elevernas ålder och mognad. När läraren utvärderar undervisningen är det väsentligt att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförs med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska kunna få ett underlag för att utveckla undervisningen. Dessa utvärderingar ska göras kontinuerligt, under terminens gång, och inte bara i slutet av en termin eller årskurs. Detta är särskilt

⁷ 4 kap. 9 § skollagen

⁸ Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, rättigheter och skyldigheter.

⁹ Ibid. 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

viktigt om undervisningen inte fungerar så att läraren har möjlighet att förändra upplägg och genomförande i befintlig undervisningsgrupp.

Ett exempel på hur eleverna kan involveras i planeringen av undervisningen är att låta eleverna berätta om sina erfarenheter och föreställningar kring det undervisningen ska behandla.¹⁰ Utifrån detta kan de sedan bidra med idéer på innehåll, arbetssätt och arbetsformer för det aktuella arbetsområdet. Det är dock alltid läraren som utifrån kraven i läroplanen beslutar om planeringen. Det innebär exempelvis att läraren inte alltid kan låta en majoritetsuppfattning bland eleverna påverka hur undervisningen utformas.¹¹ Det är emellertid viktigt att eleverna upplever att lärarna tar tillvara på deras synpunkter för att utveckla undervisningen, så att eleverna upplever att deras upplevelser och erfarenheter tas tillvara. Ett annat område som eleverna kan vara med och påverka är vilka läromedel som ska användas eller vilka examinationssätt som ska tillämpas. När detta arbete fungerar som bäst upplever eleverna att de i alla ämnen har inflytande på undervisningens innehåll samt vilka arbetsformer som ska användas.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i låg utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolinspektionen har under granskningen av skolenheten identifierat sådana allvarliga brister som gör att det inte går att bedöma i vilken utsträckning verksamheten uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom ramen för den regelbundna kvalitetsgranskningen. Skolinspektionen har därför initierat en riktad tillsyn (dnr 2018:9164) inom vilken beslut har att fattas gällande de brister som framkommit.

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2

Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

¹⁰ Giota 2013, s. 90

¹¹ Skolverket 2011a, s. 15f.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14-15 §§

10 kap. 20 a § skollagen, 9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skälen till bedömningen är att det vid Gunnestorpsskolan inte finns tillräckliga förutsättningar för lärarna, att genom rektors ledning, säkerställa att likvärdiga omdömen och betyg sätts. Även om det finns ett visst samarbete kring rättningen av nationella prov har lärarna inte någon tid avsatt för att kunna diskutera och analysera eventuella avvikelser i betygssättningen eller skillnader i omdömen i syfte att dessa ska bli likvärdiga. Inte heller har rektorn sett till att lärarna är delaktiga i det analysarbete av kunskapsresultat som sker på skolan. Genom att förutsättningar för ett samarbete kring bedömning och betygssättning mellan lärare inte finns på plats kan inte rektorn säkerställa att det sker en likvärdig bedömning och betygssättning på skolan.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Granskningen visar att lärarna inte ges tillräckliga förutsättningar för att samverka kring bedömning och betygssättning i syfte att de ska bli likvärdiga. Det framgår av intervju med lärare att rektorn varken avsatt tid för eller sett till att alla lärare samarbetar kring bedömning och betyg mellan årskurserna. Enligt lärarna förekommer det att de inom samma årskurs för samtal kring bedömning men inte mellan årskurserna och inte heller med rektorn. De säger också att de vid enstaka tillfällen, såsom arbetslagsmöten, arbetsplatsträffar eller under sin förtroendetid, har pratat om betyg och bedömning med varandra. De har dock inte haft några diskussioner om hur de gör bedömningar i syfte att de ska bli likvärdiga. Enligt rektorn säkerställer hen en likvärdig bedömning genom att en gång per termin begära in lärarnas bedömningar och göra en rimlighetsbedömning i jämförelse mellan pojkar och flickor. När det gäller betygssättning hos de lärare som undervisar eleverna på den del av verksamheten som finns på Stora Holm säger rektorn dock att hen inte har någon kännedom om hur den går till. Rektorn menar att hen saknar kunskap kring hur hen ska kunna säkerställa att de lärarna sätter likvärdiga betyg. Att rektorn inte säkerställer en likvärdig betygssättning avseende undervisningen på Stora Holm bekräftas i intervju av de lärare som undervisar där. De säger också att de aldrig fått någon återkoppling kring sin betygssättning från rektorn och att de inte heller har någon övrig samverkan med

personalen på den del av verksamheten som finns på Gunnestorpsskolan. Det framgår vidare av intervju med rektorn att varken lärarna eller elevhälsan deltagit i skolenhetens analysarbete av kunskapsresultaten. Enligt lärarna rapporterar de in elevernas kunskapsresultat och dessa analyseras därefter av skolans förstelärare som sedan återkopplar till lärarna. Enligt lärarna deltar rektorn inte i det arbetet. När det gäller analysarbetet kring betygen gör respektive lärare denna analys enskilt på egen hand utan samarbete.

Det framgår vidare av intervjuer att rektorn gör en jämförelse mellan resultaten för nationella prov och vilka betyg som eleverna får och hen berättar vidare att de genom samrättning i stadsdelen blivit bättre på att identifiera skillnader mellan betyg och nationella prov och att de också försökt att rätta till dessa avvikelser. På Skolinspektionens fråga kring varför 77,8 procent av eleverna fick högre slutbetyg i ämnet svenska och 28 procent av eleverna fick högre slutbetyg i ämnet matematik, i relation till resultaten i nationella proven läsåret 2016/17, svarar rektorn att hen inte känner till dessa skillnader. Lärarna uppger i sammanhanget att de inte har analyserat varför dessa skillnader finns. Det framgår vidare av intervjuer med lärare att de inte har någon tydlig samsyn kring de nationella provens betydelse i relation till elevernas betyg. Det finns lärare som är av uppfattningen att de nationella proven är ett stickprov, att proven är orimligt svåra och att eleverna kan mer än vad resultaten för nationella proven visar. Några lärares uppfattning är att det är svårt för eleverna att förändra ett betyg genom resultatet på de nationella proven. Andra uppfattningar som framkommer hos lärarna är att resultaten på nationella proven oftast stämmer bra överens med känslan för elevens slutbetyg och då får läraren ett kvitto på att hen fokuserar på rätt saker i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa att alla lärarna för en gemensam diskussion om och analyserar bedömningen av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen.

Likvärdighet är en viktig princip i skollagen och det anges i lagen att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas.¹² När elevers kunskaper bedöms är det av yttersta vikt att detta sker på ett så likvärdigt sätt

¹² 1 kap. 9 § skollagen

som möjligt. Rektorn har ett ansvar för att ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sin egen bedömning i syfte att verka för likvärdighet.¹³ Av läroplanen framgår att lärarnas samverkan ska utbyta kunskaper och erfarenheter. Det framgår vidare att lärarna utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Skolinspektionens granskning vid Gunnestorpsskolan visar att lärarna inte ges tillräckliga förutsättningar för att samverka kring bedömning och betygssättning i syfte att de ska bli likvärdiga. Fokus på samarbetet bör framöver vara att kvalitetssäkra lärarnas bedömningar med ett tydligt syfte att skapa likvärdighet inom skolenheten

I Skolverkets allmänna råd framgår att rektorn ska följa upp lärares samlade bedömningar, resultat på nationella prov, omdömen och betyg i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning på skolan samt att lärare gör bedömningar på ett likvärdigt sätt. I det ansvaret ligger att undersöka om det finns omotiverade avvikelser i betygen inom skolenheten och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med dem. Denna uppföljning av betyg är ett led i det systematiska kvalitetsarbetet.¹⁴ Det kan exempelvis handla om att rektorn analyserar eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygssättning, exempelvis mellan slutbetyg och nationella prov, mellan lärares betygssättning i olika klasser eller betygssättningen mellan flickor och pojkar. För att rektorn ska kunna göra denna analys behöver rektorn se till att det finns förutsättningar för att sammanställa betyg och nationella provbetyg som underlag för ändamålsenliga och fördjupade analyser av resultaten.¹⁵

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Anders Bengtsson

Föredragande/Utredare
Signerat av: Anders Bengtsson

I handläggningen av ärendet har även jurist Ingrid Hesselén Brunius medverkat.

¹³ Skolverket (2016) *Betygsskalan och betygen B och D*, stödmaterial, reviderad version, Stockholm: Fritzes

¹⁴ Skolverket allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247), *Betyg och betygssättning* s 42f

¹⁵ Ibid, s. 43 f

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Tio lektionsobservationer
- Fyra gruppintervjuer med elever
- Tre gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 25 september 2018 och den 27 september 2018. Besöket genomfördes av Anders Bengtsson, Johanna Svedberg och Mikaeil Yousefi.

Vid Gunnestorpsskolan i stadsdelen Norra Hisingen i Göteborgs kommun går 336 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Personalen är organiserad i arbetslag knutna till respektive årskurs och i varje årskurs finns två klasser. Eleverna i årskurs 6 får undervisning i vissa ämnen på Glöstorpskolan, som i dagsläget bedriver sin undervisning vid Stora Holm fram till våren 2019.